

Una Funció de Putxinel·lis

ri, com a periòdic d'un partit liberal; les parts més extenses són consagrades a la figura de Ramon Godó, el creador del diari modern, i a Miquel dels Sants Oliver, director-víctima d'una empresa que enriquia els propietaris i, en canvi, no deixava viure els directors. Després d'estudiar les diferents etapes del periòdic fins a l'ensulsiada de 1936, l'autor clou el llibre amb un balanç reflexiu i una moralitat final.

Quins són els elements que fan d'aquest petit volum una lectura més interessant que moltes obres novel·listiques? Hi podem destriar:

- Una història apassionant.
- Una sèrie de retrats magistrals, dostoiewskians.
- Unes reflexions sovint encertades, altres vegades polèmiques.
- Un estil viu, directe, del qual cal, potser, parlar amb cert detall.

L'estil de Gaziél, en aquest llibre concret, es basa en un lèxic ric i popular, en unes comparacions inesperades i encertadíssimes, i al mateix temps en una adjectivació precisa i sovint punyent. Tot això, emmarcat en un aspre sentit de l'humor, es fa palès sobretot en la descripció de Ramon Godó i en el relat colpidor de la mort de Miquel dels Sants Oliver, així com en la narració de la "direcció trinitària" del diari (tres directors) que s'asseien al voltant d'una taula feta expressament amb tres plans inclinats. El propietari es servia de l'un o de l'altre director, "com aquell qui polsa tres tecles diferents d'un sol piano"; eren "directors que l'empresa llogava o despatxava, com peces de recanvi".

Gaziél, home liberal i independent de tot partit polític, ens conta el seu intent de catalanitzar en esperit el diari, i de convertir-lo en el millor òrgan d'informació de la península. Aconseguí el segon propòsit, però no va tenir temps d'assolir el primer: així es donà la paradoxa que el diari més venut a Catalunya fos sovint anti-catalanista.

La història interna del diari, les lluites i els problemes en què l'autor es veié implicat, contribueixen a l'amenitat del llibre, indispensable per al coneixement de la història del periodisme al nostre país. I, per acabar, una pregunta: ¿Gaziél ja té, al seu poble nadiu, un carrer, una plaça o una escola dedicat?

El IV Festival Internacional de Titelles, per mitjà del Grup italià *L'Escatola*, ens oferí al Patronat de Figueres un espectacle d'una categoria, d'una sensibilitat i d'un rigor experimental grandiosos. A la sessió hi eren invitats especialment —personalment— els mestres de la Comarca. Hi assistiren una dotzena escadussera de mestres. Girem full...

Els titelles macabres i fantasmagòrics de *L'Escatola*, els confecciona un personatge mític dins el món dels putxinel·lis italians: Maria Signorelli. L'espectacle de Dario Serra ("Gesta"), durà uns cinquanta minuts, però mai més l'oblidarem. És una reflexió sobre l'agressivitat i la violència que comença amb les frenètiques escomeses recíproques dels animals prehistòrics, i finalitza, mossegant-se la cua aquesta història, en els camps d'extermini creats per uns altres animals: els nazis. Val a dir que aquesta petita crònica de la crueltat humana, no deixa pas de banda nicieses tan sagnants com la Creuada contra els sarraïns, impulsada i beneïda pel poder espiritual —es veu que la jerarquia eclesiàstica sempre està a punt de beneir Creuades—. L'obra ens presenta també, amb pinzellades molt subtils, les contradiccions ideològiques de la Revolució Francesa, i, així mateix, l'adveniment de la burgesia i l'esclat apocalíptic de les darreres grans guerres. Els inocents són trepitjats, la Inquisició crema els heretges; s'ofega la raó, s'assassina i s'anorrea a tort i a dret... Però al capdavant sempre surt l'estirabot cinic, hipòcrita, justificador de tanta matança i de tanta desolació: tot s'ha fet a fi de bé. Car, tanmateix, se'ns assegura que això era el preu de

la nostra tranquil·litat; se'ns promet un paradís, una terra més justa i equitativa. La pau dintre un ordre, com deia aquell.

Els set marionetistes de *L'Escatola*, amb llur treball exigent i disciplinat, assoleixen un clima prodigiós, de somni. Ells, i els cent quaranta titelles de Maria Signorelli, s'han posat al servei d'una escenografia tènue com una gassa, d'un muntatge de fum, de vent, de llum i de tenebra, on el dolor es barreja amb l'esperança més aguda i colpidora. L'art de *L'Escatola* s'assembla a la realitat.

Però altrament, llegint l'AVUI de 17/5/1977, pensàvem també de quina manera tan misteriosa, la realitat imita de vegades la ficció. Explicava el nostre diari que a Barcelona, en el transcurs d'una de les actuacions programades al carrer, dins l'àmbit de IV Festival de Titelles, els actors es veïen rodejats per la dotació d'un jeep de la policia, que els apuntà amb les metralleres i els invità a disoldre's. "Metralleres contra titelles", és el títol de la notícia.

Un dels moments més recixits i significatius de "1900", la pel·lícula de Bertolucci, presenta justament el mateix cas: els *carabinieri* ataquen enfurismats un teatre de putxinel·lis instal·lat a la plaça d'un poble, on s'hi representa una mena de farsa contra el capitalisme. A cops de sabre, les forces de l'ordre es barallen amb els titelles; els destrossen, els decapiten.

Quan l'art de debò, quan l'art creador, fa costat al poble, és sempre revolucionari.

N. P.

Hostal Garbí

RESTAURANTE

San Telmo, 83 - Tel. 25 60 91

ROSAS (Costa Brava)